

40 YIL SONRA TDAS nihayet bugün elime geçti. Posta grevi nedeniyle anlaşılan en son bana ulaştı. 366 sayfalık kitap gerçekten güzel olmuş ve geçmişteki bütün yazılarımızı da içeriyor: Rus Devriminden Çıkan Dersler, Türkiye Devriminin Acil Sorunları, Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz.

40 Yıl Sonra TDAS yazılmadan bu kitap çıkamazdı. 40 yıl önce TDAS yayınlandığında en önemli özelliği bilgiyi güncellemesiydi. Mahir Çayan Kesintisizler'de emperyalizmin üçüncü bunalım döneminin özelliklerinden söz ediyordu ama bunlar eksikti. Bu tahlilin çok uluslu şirketler, emperyalist yeni bir paylaşım savaşı çıkmamasında emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşmenin rolü gibi belirlemelerle tamamlanması gerekiyordu. Sosyalist ülkelerin ve nükleer silahların varlığı nedeniyle yeni bir paylaşım savaşının çıkamayacağı görüşü SSCB çizgisinde yayınlanan kitaplarda da bulunabilirdi. Bunlar doğrudu ama eksikti. TDAS'ı 40 yıl sonra bile okunur yapan da bu güncellemedir.

Aynı güncellemeyi 40 yıl sonra da yapmak zorundaydık. Emperyalist ülkeler arasındaki bütünleşmenin büyük oranda doğru çıkması 40 yıl öncesinden bugüne kalan önemli saptamalardan bir tanesidir. Sosyalist ülkeler yıllardan beri bulunmuyor ama yeni bir paylaşım savaşı da ufukta bile görünmüyor. Bunun yerini "temsilciler savaşları" almış durumda, ki bu konuda kitapta ayrıntılı açıklama bulunuyor.

Bundan sonraki kitap planları şöyledir:

Temel konu gelecek toplum projesi olmak zorundadır. Bununla ilgili olarak iki husus önemlidir: yaşanmış olanın ya da reel sosyalizmin incelenmesi ve gelecek toplumla ilgili olarak dünyada yaşanan deneylerle ilgili inceleme... Bu iki konu belirli oranda birlikte de incelenebilir.

On yıl önce 1989 Berlin Duvarı adlı kitabım yayınlanmıştı ama bugün bunun tekrarlanması eksik kalır. O kitap Demokratik Almanya Cumhuriyeti (DAC) tarihini, arka planda reel sosyalizmin tarihi olmak üzere, anlatıyordu. DAC özel bir devlettir çünkü sadece reel sosyalizm süresince vardır, ardından Federal Almanya'ya katılır ve devlet olarak varlığı sona erer. Diğer sosyalist ülkelerde ise böyle bir durum söz konusu değildir. Bu durum şu nedenle önemlidir: sosyalizm sonrasındaki kapitalizmdeki burjuvazinin komünist partisinden çıktığını DAC örneğinde inceleyemezsiniz. O devlet bitmiştir, ama başkaları komünist partisinden çıkan burjuvazinin egemenliğinde başka bir sosyal düzenle varlığını sürdürmüştür.

Burjuvazi komünist partisinden nasıl çıktı konusunu değişik yazılarda anlatmıştım ama bu süreci toplu olarak yeniden anlatmak gerekiyor.

Ek olarak bu süreci 20. yüzyılın başında yaşanan komünistlerin kitle halinde burjuvazinin saflarına geçtikleri başka bir olayla da bağlamak gerekir: Birinci Dünya Savaşı sırasında o yıllarda sosyal demokrat adını taşıyan komünistlerin büyük oranda kendi burjuvazilerini desteklemeleri...

Kişilerin ya da bir grup insanın burjuvaziye geçmesine her zaman rastlanabilir. Komünistlerin kitle halinde 20. yüzyılın başında ve sonunda burjuvaziyle birlikte tutum almaları ve burjuvalaşmaları ise önemle incelenmesi gereken bir konudur.

Burada sadece SSCB'den değil Çin Halk Cumhuriyeti'nden de söz ediyorum.

40 Yıl Sonra TDAS'ta dünya çapında önemli bir olgu olan Çin'de kapitalizmin gelişmesi süreci kısa olarak anlatılmış durumdadır.

Anti kapitalist bir toplum konusunda geçmişteki uygulamaların incelenmesinin yanı sıra, bu konuda dünya çapındaki yeni gelişmelerin değerlendirilmesi de gerekiyor.

Konuyu Ortadoğu'ya sıkıştırmamak gerekir. Latin Amerika ülkelerindeki yeni uygulamaların daha az önemli oldukları söylenemez.

Bu incelemede “demokratik modernite” görüşünün de ele alınması zorunludur. Teorik olarak önemli sorunları olan bir görüş, bir şeyler yakalanmış ama yeni bir toplum modeli konusunda ciddi eksiklikleri bulunuyor.

Başka bir yönden de “acaba böyle de olabilir mi?” diye düşündüğüm de oluyor.

Etik Yayınları yedi yıl önce “20. Yüzyılın Önemli Düşünürleri” başlıklı bir diziye başlamıştı. Önemli bir yayındı ama dört kitaptan fazlası yayınlanamadı, yayınevi iflas etti. Birinci ve üçüncü kitapta Lenin ve Che Guevara hakkında yazmıştım. İlki tahminen 70 ikincisi 50 sayfa kadardır. Beşinci kitapta yayınlanması için Frantz Fanon’u hazırlamıştım ama yayınlanamadı.

Bunları genişleterek yazsam daha iyi olmaz mı, diye düşündüğüm de oluyor.

Yayınevi belirlenmiş yazarlarla ilgili olarak tanıtımı ön planda tutuyordu, eleştirel değerlendirme geri planda durmak zorundaydı. Kitap olarak hazırlandıklarında ise tümüyle serbest olacağım ve Lenin ile Çarlık Rusyasında devrim sürecini incelerken bazı konuları kısa geçip özellikle Almanya sosyal demokrasisinin ve daha küçük diğer partilerin burjuvazileri destekleme konusuna ağırlık verebilir miyim? Keza daha sonra sosyalist modernleşme olarak anılacak, teorisi Lenin’de uygulaması Stalin’de bulunan dönemi (1922-1940 dönemi) de anlatabilir miyim diye düşünüyorum.

Che ile ilgili yazıda Che’nin özellikle sosyalist kuruluş ve yeni insan görüşlerine de önemle yer vermiştim. Che’yi sonuçta bir gerilla savaşıcısı olarak görmek kesin olarak yanlıştır. Küba’da Merkez Bankası Başkanı ve Sanayi Bakanı olduğu dönemde sosyalist gelişme ve sosyalist insanla ilgili olarak dikkate alınması gereken tezleri vardır. 1960’lı yıllarda Doğu Avrupa’daki sosyalist ülkelerdeki sol muhalif görüşlerden haberi olmadığı halde reel sosyalizmin sonunu görebiliyordu. Yazı kitaplaştırıldığında konu daha ayrıntılı olarak incelenebilir.

Frantz Fanon ise başlı başına önemli bir isim ve günümüz ve geleceğin sosyalist ya da anti kapitalist politikasında kimlik sorununun tuttuğu yer bağlamında kendisine referans verilmeden önemli yazı yazılamayan bir isim... Bu konuda Fanon kadar post Fanonizm ya da Fanon sonrasında ona dayanılarak geliştirilen görüşler de büyük önem taşıyor. Fanon kısa yaşadığı için kitap sayfası olarak yaklaşık 50 sayfa tutan ve önemli kitaplarını incelemekle sınırlı olan yazı birkaç kat genişletilebilir.

Bir başka kitap konusu reel sosyalist ülkelerde 1960’lı yıllardaki büyük tartışmayla ilgili olabilir. DAC, Macaristan, Polonya ve Çekoslovakya’da (belirli oranda Yugoslavya da eklenebilir), “böyle gidersek çökeceğiz” görüşü hangi temellere dayanıyordu, seçenekleri nelerdi ve mücadeleyi nasıl kaybettiler? Önemli ve bizde hiç bilinmeyen bir konudur denilebilir. Bu konuda birkaç yazı yazmıştım ama daha geniş olarak kitap halini de alabilir.

Bunları bilmek önemlidir.

Ve tabii hiç aklımdan çıkmayan bir proje var: 50. yılında 1968. Yukardaki bilgi bu bağlamda da aktarılabilir. 1968 bir yılın değil bir dönemin adıdır (Latin Amerika için 1959-1974 dönemi). Sosyalist ülkelerde de bambaşka özelliklere sahip bir 68 vardı. Buna bizdeki 68'in karşılaştırmalı bir analizinin de eklenmesi gerekir.

Keza sadece bizde değil dünyada da 68'in ayrışması ve silahlı mücadele hareketleri söz konusudur.

Bakalım, düşünmem gerekiyor...